קס אֵיזוֹ מַיִם כְּשֵׁרִים וְאֵיזוֹ פְּסוּלִים לִנְטִילָה, וּבוֹ ט״ו סְעִיפִים:

א בְּפֶרֶק קַמָּא דְּמַסֶּכֶת יָדַיִם ב הָרַמְב״ם פֶּרֶק ו מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת ג שָׁם בְּפֶרֶק קַמָּא דְּיָדַיִם ד הָרֹא״שׁ בְּפֵרוּשׁ מַסֶּכֶת יָדַיִם ה מִשְׁנָה שָׁם בְּפֶרֶק קַמָּא

א [א]מַיִם (ע) (א) **שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ** מַרְאֵיהֶן, בֵּין (ב) מֵחֲמַת (ג) עַצְמָן בֵּין (ג) מֵחֲמַת דָּבָר שֶׁנָּפַל לְתוֹכָן [ב]בֵּין (ד) מֵחֲמַת מְקוֹמָם, (ג) (ה) פְּסוּלִים: **ב** [ג]עָשָׂה בַּמַּיִם (ו) מְלָאכָה אוֹ (ז) שֶׁשָּׁרָה בָּהֶם (ז) [ז] פִּתּוֹ, (ח) אֲפִלּוּ (ה) נִתְכַּוֵּן לִשְׁרוֹת בִּכְלִי זֶה וְנָפַל לְשֵׁנִי, פְּסוּלִים. (ט) [ד]וְאִם צִנֵּן יַיִן (ו) [ו] בְּמַיִם, פְּסוּלִים. (י) [ה]וְאִם הֵדִיחַ בָּהֶם (יא) כֵּלִים, (ו) (יב) פְּסוּלִים, וְאִם הָיוּ כֵּלִים מוּדָחִים

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

[ז] **פִּתּוֹ.** עבה״ט. וְעַיֵּן בר״י בְּשֵׁם מהר״א נַחוּם בְּתְשׁוּבַת כת״י דְּאִם רְאוּבֵן שָׂרָה פַּת בְּמַיִם שֶׁל שִׁמְעוֹן, גַּם־כֵּן פְּסוּלִים, ע״ש (ומ״ש שָׁם לִתְלוֹת בְּפַלְגְּתָא אִם אָדָם אוֹסֵר דשא״ש הוּא תְּמוּהַּ, וְעַיֵּן מ״ש לְחַלֵּק בֵּין הַהִיא דְּמִחְצַת הַכֶּרֶם כו׳ לְמִשְׁלִיךְ חֵלֶב בִּקְדֵרַת חֲבֵרוֹ, עַיֵּן שָׁם בְּמִדְּיכִי דְחִלִּין), וְעַיֵּן בְּאֶשֶׁל־אַבְרָהָם מ״ש בְּשֵׁם סֵפֶר בֵּית־דָּוִד, וּבבר״י כָּתַב ג״כ בְּשֵׁמוֹ דְּאִם בָּדַק הַכֵּלִים בְּמַיִם לִרְאוֹת אִם הֵם שְׁלֵמִים אוֹ שְׁבוּרִים, פְּסוּלִים, וּמַיִם שֶׁנּוֹתְנִים בִּכְלִים חֲדָשִׁים לְהַכְנִיס בָּהֶם יַיִן כו׳, עַיֵּן שָׁם: [ו] **בְּמַיִם.** עבה״ט. וְעַיֵּן בְּיֹד־אֶפְרַיִם שֶׁפָּתַב לְחַלֵּק בֵּין מַיִם שֶׁנּוֹתְנִין בָּהֶם דָּגִים וּבֵין מ״ש לְקַמָּן בִּירָקוֹת שֶׁלֹּא יִכְמְשׁוּ:

בַּאֵר הֵיטֵב

הַכְרִיעַ דְּאִם טָבַל בְּמַיִם הַכְּשֵׁרִים לִנְטִילָה מְבָרֵךְ עִנט״י וְאִם הֵם פְּסוּלִים לִנְטִילָה כְּמ״ש סִימָן קס ס״ט מְבָרֵךְ עַל טְבִילַת יָדַיִם, מָגֵן־אַבְרָהָם:

(ע) **שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ.** וְאִם חָזְרוּ לִבְרִיָּתָן כְּשֵׁרִים, מ״א: (ב) **עַצְמָן.** בְּרָמְב״ם לֵיתָא הַךְ גִּרְסָא הָכִין מֵחֲמַת עַצְמָן, וְלָכֵן יֵשׁ לְהָקֵל כְּשֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מֵחֲמַת עַצְמָן, ט״ז מ״א: (ג) **פְּסוּלִים.** כָּתַב הַב״ח: דַּוְקָא בִּנְטִילָה פּוֹסֵל שִׁנּוּי הַמַּרְאֶה אֲבָל בִּטְבִילַת אַרְבָּעִים סְאָה לֹא נִפְסָל מִשּׁוּם שִׁנּוּי מַרְאֶה, דְּהַשְׁתָּא לִטְבִילַת כָּל הַגּוּף כְּשֵׁרִים ק״ו לִנט״: (ד) **פִּתּוֹ.** אִם נָתַן בְּמַיִם דָּבָר לְהָרִיחַ כְּגוֹן נַרְד, הֲרֵי כְּשֵׁרָה כֻּלָּהֶן פִּתּוֹ, שְׁלָ״ה, וּמ״א כָּתַב: אֲבָל לֹא קי״ל הָכִי, ע״ש: (ה) **נִתְכַּוֵּן.** וְאִם נָפַל פַּת מֵעַצְמוֹ לְמַיִם, דַּעַת הַב״ח לְהַתִּיר וְטַ״ז אוֹסֵר: (ו) **בְּמַיִם.** דַּוְקָא צִנֵּן, אֲבָל אִם עָמַד שָׁם הַיַּיִן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְחַמֵּם וְהַיַּיִן הָיָה כְּבָר צוֹנֵן אֵין לִפְסֹל הַמַּיִם לִנט״י, וְה״ה אִם נָתַן דָּגִים חַיִּים לְתוֹךְ הַמַּיִם שֶׁלֹּא יְמוּתוּ לֹא נִפְסָלוּ, דִּלְמָא מִקְרֵי מְלָאכָה דְּאֵין הַמַּיִם פּוֹעֲלִים בָּהֶם כְּלָל רַק מַצִּילִין מִמִּיתָה, מ״א וְע״ת וְשכנה״ג בְּשֵׁם דמש״א: (ז) **פְּסוּלִים.** וְהוּא הַדִּין אִם הֵדִיחַ בָּהֶן יְרָקוֹת פְּסוּלִים, רי״ו. וּמִשְׁמַע דִּירָקוֹת דּוּמְיָא דְּמַיִם שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן. וְיַלְפִּינַן זֶה מִמַּיִם שֶׁל כִּיּוֹר שֶׁהָיָה לְקִדּוּשׁ יָדַיִם בַּמִּקְדָּשׁ, דִּפְסוּלִים בִּשְׁנוּי מַרְאֶה [ב״י בשם הרא״ה]: (ב) **מֵחֲמַת עַצְמָן.** כְּגוֹן שֶׁעָמַד בִּכְלִי (ג) זְמַן רַב עַד שֶׁנַּעֲשָׂה יָרֹק עַל־יְדֵי הָאֲוִיר הַחַם. וְהַנָּה הַמְחַבֵּר הֶעְתִּיק זֶה מִלְּשׁוֹן הַטּוּר, אֲבָל בְּרַמְב״ם לֹא נִזְכָּר לְפְסֹל אֶלָּא בְּנִשְׁתַּנָּה מֵחֲמַת דָּבָר אַחֵר[1], וְכֵן הוֹכִיחוּ (ג) הָאַחֲרוֹנִים וְהִסְכִּימוּ לְדִינָא דְּמַתָּר בְּנִשְׁתַּנּוּ מֵחֲמַת עַצְמָן: (ג) **מֵחֲמַת דָּבָר שֶׁנָּפַל.** כְּגוֹן (ג) דְּיוֹ וּשְׁאָרֵי מִינֵי סַמְמָנִים וּצְבָעִים, (ד) וְאַף שֶׁלֹּא נִמּוֹחַ גּוּף הַצֶּבַע בְּתוֹכָן, אֶלָּא שֶׁעַל־יְדֵי שְׁרִיָּתָן נִשְׁתַּנָּה הַמַּרְאֶה, (ה) וְהוּא הַדִּין אִם נִשְׁתַּנָּה עַל־יְדֵי עֲשָׁן וְשׁוּם דָּבָר, דְּרַךְ מֵחֲמַת עַצְמָן כְּשֵׁרִים. אֲכָל מַה שֶּׁנִּשְׁתַּנָּה עַל־יְדֵי עָפָר וְטִיט שֶׁנִּתְעָרֵב בְּתוֹכוֹ לֹא חָשִׁיב שִׁנּוּי מַרְאֶה, וּכְדִלְקַמָּה בְּסָעִיף ט, (ו) מִשּׁוּם דְּדֶרֶךְ גִּדּוּל הַמַּיִם הוּא כֵּן לִהְיוֹת מְעֹרָב בְּעָפָר וָטִיט, (ז) וְגַם דִּלְבַסּוֹף כְּשֶׁיַּשְׁהוּ אוֹתָן דַּרְכָּן לָצֵלֹּ[3]. וְעַיֵּן לְקַמָּה בְּסָעִיף ט: (ד) **מֵחֲמַת מְקוֹמָן.** בֵּין שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ (ה) כְּשֶׁהָיוּ עוֹמְדִין בְּקַרְקַע וּבֵין אַחַר־כָּךְ כְּשֶׁשָּׁאֲבָן בִּכְלִי וְנִשְׁתַּנּוּ עַל־יְדֵי הַכֶּלִי. וְדַע, דְּמַה שֶּׁנִּפְסָלִין הַמַּיִם בִּשְׁנוּי מַרְאֶה כָּל־דְּהוּ[4] הוּא דַּוְקָא כְּשֶׁנּוֹטֵל בִּכְלִי עַל יָדָיו, (ט) אֲבָל בְּטוֹבֵל יָדָיו בְּאַרְבָּעִים סְאָה, אֵינוֹ פּוֹסֵל מֵחֲמַת שִׁנּוּי מַרְאֶה כָּל־דְּהוּ, וּכְמוֹ בִּטְבִילַת הַגּוּף דְּאֵינוֹ נִפְסָל הַמְקֻוֶּה מֵחֲמַת שִׁנּוּי מַרְאֶה, אֶלָּא־אִם־כֵּן נָפַל בְּתוֹכוֹ גּוּף הַצֶּבַע וְנִמּוֹחַ בְּתוֹכוֹ[5] אוֹ מַשְׁקֶה כְּגוֹן יַיִן אָדֹם, וְכֵיוָצֵא בָּזֶה שֶׁאָר מֵי־פֵרוֹת, וְכַמְבֹאָר בְּיוֹרֶה־דֵּעָה [סִימָן רא, סָעִיף כה־כו]. וּבְמַעְיָן אֵינוֹ פָּסוּל שִׁנּוּי מַרְאֶה כְּלָל, כַּמְבֹאָר שָׁם: (ה) **פְּסוּלִין.** וְאִם חָזְרוּ לִבְרִיָּתָן, כְּשֵׁרִים[6] [מ״א וש״א]: **ב** (ו) **מְלָאכָה.** דְּכֹל שֶׁעָשָׂה בְּמַיִם דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ צֶרֶךְ, (י) נַעֲשׂוּ כְּשׁוּפְכִין[7] הָעוֹמְדִים לִשְׁפִיכָה וּפְסוּלִים לִנְטִילָה[8]: (ז) **שֶׁשָּׁרָה בָּהֶם.** דְּחָשִׁיב זֶה מְלָאכָה וְנַעֲשׂוּ הַמַּיִם שׁוּפְכִין[9], וַאֲפִלּוּ אִם שָׂרָה בָּהֶן אַחֵר שֶׁאֵינוֹ בַּעַל הַמַּיִם [שע״ת], וְכֵן בִּשְׁאָרֵי מְלָאכוֹת אֵין חִלּוּק בֵּין הוּא עַצְמוֹ לַאֲחֵרִים[10]; אֲכָל בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶּר מִסְתַּפֵּק בְּכָל זֶה: (ח) **אֲפִלּוּ נִתְכַּוֵּן.** כֵּיוָן דְּעַל־כָּל־פָּנִים נִתְכַּוֵּן לִשְׁרוֹת פִּתּוֹ בַּמַּיִם[11], (יא) אֲבָל אִם לֹא נִתְכַּוֵּן כְּלָל לִשְׁרוֹתוֹ וְנָפַל מֵעַצְמוֹ בַּמַּיִם, כְּשֵׁרִים[12], דְּלֹא שַׁוִּינְהוּ כְּשׁוּפְכִין [וְהוּא הַדִּין (יב) אִם נָפַל כְּלִי בַּמַּיִם וְהוּדַּח שֶׁלֹּא בְּמִתְכַּוֵּן]. אִם נָפַל בֶּגֶד לְתוֹךְ הַמַּיִם וְהוֹצִיאוֹ מִשָּׁם, (יג) לֹא נִפְסְלוּ הַמַּיִם, כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן, וּכְמוֹ בְּפַת, אֲבָל הַמַּיִם שֶׁמִּצָּה מֵהַבֶּגֶד פְּסוּלִים [אחרונים]: (ט) **וְאִם צִנֵּן וְכוּ׳.** דְּחָשִׁיב מְלָאכָה, שֶׁעַל־יְדֵי הַמַּיִם נִצְטַנְּנוּ[14]; (יד) וְאִם הָיָה הַיַּיִן צוֹנֵן וְנָתַן לְתוֹךְ הַמַּיִם רַק שֶׁלֹּא יִתְחַמְּמוּ מֵחֹם הַיּוֹם, כְּשֵׁרִין[15], (טו) וְהוּא הַדִּין אִם נָתַן בְּתוֹכָן דָּגִים חַיִּים שֶׁלֹּא יְמוּתוּ, דְּכָל זֶה לֹא מִקְרֵי מְלָאכָה, דְּאֵין הַמַּיִם פּוֹעֲלִים בָּהֶם רַק שֶׁשּׁוֹמְרִים אוֹתָן; וַאֲפִלּוּ אִם מֵת הַדָּג אַחַר־כָּךְ לֹא נִפְסְלוּ הַמַּיִם[16] [א״ר]: (י) **וְאִם הֵדִיחַ.** מִדָּבָר הַדָּבוּק בָּהֶן, (טז) אוֹ כְּדֵי שֶׁיִּסְתַּלֵּק מֵהֶן הֲרֵיחַ: (יא) **כֵּלִים.** וְהוּא הַדִּין אִם הֵדִיחַ בָּהֶן יְרָקוֹת [רי״ו]. וּמִשְׁמַע לְכְאוֹרָה דְּאִם הָיוּ מוּדָחִים וּנְקִיִּים, כְּשֵׁרִים הַמַּיִם, דְּלֹא מִקְרֵי מְלָאכָה כְּלָל, דּוּמְיָא דִּכְלִים [מ״א]. וּמִכָּל מָקוֹם אִם שָׂרָה בָּהֶן הַיְרָקוֹת שֶׁלֹּא יִכְמְשׁוּ[17], דַּעַת הַמָּגֵן־אַבְרָהָם (יז) וְיֵשׁ מְקִלִּין בְּדִיעֲבַד[19] אִם הֵם לַחִים וּנְקִיִּים מֵעַפְרוּרִית, וּנְתָנָם רַק שֶׁיַּעַמְדוּ לַחְלוּחִית שֶׁבָּהֶן; וְאִם יִזְדַּמֵּן לוֹ אַחַר־כָּךְ מַיִם, נָכוֹן לִטֹּל שֵׁנִית וּבִלְבָרָכָה: (יב) **פְּסוּלִים.** וְהוּא הַדִּין שְׁאָר מְלָאכוֹת, כְּגוֹן שֶׁנָּתַן בָּהֶם כֵּלִים שֶׁנִּתְבַּקְּעוּ בֵּימוֹת הַחַמָּה כְּדֵי שֶׁיִּתְכַּוְּצוּ, אוֹ שֶׁמָּדַד בָּהֶן מִדּוֹת, וְכֵן אִם הָיוּ עוֹמְדִין הַמַּיִם בִּכְלִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם שְׁנוּתוֹת בִּשְׁבִיל מִשְׁקָל [דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חֲרִיצִין לְסַמֵּן לְלִיטְרָא וְלִשְׁנֵי לִיטְרָאוֹת, דִּכְשֶׁנּוֹתְנִין בְּתוֹכָן הַדָּבָר שֶׁרוֹצִין לִשְׁקֹל עוֹלֶה הַמַּיִם עַד הַחֲרִיצִין] וְשָׁקְלוּ בְּתוֹכָן אֵיזֶה דָּבָר, חָשִׁיב נַמֵּי מְלָאכָה וּפְסוּלִין [מ״א

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(עט) מָגֵן־אַבְרָהָם בְּשֵׁם סֵפֶר פְּנֵי־יִצְחָק וְחַיֵּי־אָדָם וְהַגְּרַ״ז: (ע) בַּ״ח וּפְרִישָׁה. וְאִם עָמַד בְּמָקוֹם מְעֻפָּשׁ עַד שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְקַלְקְלוּ הַמַּיִם וְנִשְׁתַּנָּה מַרְאֵיתָן, אֲפִשָׁר דְּהָוֵי בִּכְלַל נִשְׁתַּנּוּ מֵחֲמַת מְקוֹמָן שֶׁהֻזְכַּר לְקַמָּן: (ב) ט״ז וּמָגֵן־אַבְרָהָם וְהַגְּרַ״א וש״א וְכֵן מוֹכֵחַ מִסָּעִיף [2]: (ג) מִשְׁנָה: (ד) מֵאֲמַר־מָרְדְּכַי וּפְשׁוּט, דְּלֹא גָּרַע מִנִּשְׁתַּנּוּ מֵחֲמַת עָשָׂן, וְאַף דִּבְמָקְוֶה כָּשֵׁר בָּזֶה: (ה) הַגְּרַ״ז: (ו) פְּרִי־מְגַדִּים: (ז) בַּ״מ: (ט) אַחֲרוֹנִים: (י) הָרַמְב״ם. וְהָרַ״שׁ כָּתַב טַעַם אַחֵר, אֲכָל מִכָּל הָאַחֲרוֹנִים מִשְׁמַע דְּטַעַם זֶה עִקָּר, וְכֵן כָּתַב הָרַשַׁ״ל וְרַלְבַּ״ח: (יא) בַּ״ח וּמָגֵן־אַבְרָהָם אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּטַ״ז: (יב) חַיֵּי־אָדָם: (יג) וְאִם הָיָה הַבֶּגֶד מְלֻכְלָךְ הָרְבֵּה בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְעַל־יְדֵי־זֶה נִמְאַס הַמַּיִם, אֶפְשָׁר דְּהוּא בִּכְלַל שׁוֹפְכִין, וּכְמוֹ בְּשָׁתָה כֶּלֶב, לְקַמָּה[13] בְּסָעִיף ד בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, עַיֵּן שָׁם: (יד) עֹלַת־תָּמִיד בְּשֵׁם דַּמְשַׁקֵּי־אֶלְיעֶזֶר: (טו) ר״מ, וְכֵן כָּתַב בְּבֶרֶךְ־הַחַיִּים: (יז) הַגְּרַ״ז וְדֶרֶךְ־הַחַיִּים, וְהַטַּעַם, דְּהַמַּיִם מוֹסִיפִין לַחְלוּחִית בְּהַיְרָקוֹת וּמְשׁוּם זֶה אֵינָם נִכְמָשִׁים וְלָכֵן פָּסוּל אַף בְּדִיעֲבַד [בגדי־ישע ויד־אפרים]: (יח) פְּרִישָׁה וְאֵלִיָּה רַבָּה וְחַיֵּי־אָדָם:

Torah-Box.com diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קס

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יב]

דְּאֵינוֹ עוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּהַמַּיִם אֶלָּא בָּא לְהַשְׁבִּיחָן[20].

20) ולענין מים שמעורבים בהם כימיקלים לחיטוי אם הם כשרים לנטילת ידים, ראה מה שכתבנו לעיל ס"ק ג.

ולענין מים שמעורבים בהם חומרי טעם, אם כשרים לנטילת ידים, ראה מה שכתבנו לקמן ס"ק סד.

[משנ"ב ס"ק יג]

אִם כֵּן יֵשׁ צָרֵךְ בַּהֲדָחָתָן, פְּסוּלִים[21] וכו', וּבְבִרְכֵי יוֹסֵף בְּשֵׁם בֵּית דָּוִד מַחְמִיר בָּזֶה[22].

21) ואין טעם הפסול מדין שינוי מראה, שהרי כתב לעיל (ס"ק ג) שמים שנשתנו מראיהם מחמת עפר וטיט המעורב בהם אין זה נחשב שינוי מראה הפוסל כיון שזהו דרך גידולם וגם דרכם לצול, אלא כיון שיש לו צורך בהדחתם כדי להוריד העפרורית הרי נעשה במים מלאכה.

22) וכן כתב החזו"א (או"ח סי' כב ס"ק ט), שחשוב מלאכה והמים פסולים.

[שעה"צ ס"ק כ]

דְּהָא הַמַּיִם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לֹא נַעֲשָׂה מְלָאכָה[23] וכו', בְּבִרְכֵי יוֹסֵף בְּשֵׁם בֵּית דָּוִד שֶׁמַּחְמִיר בָּזֶה[24].

23) ומי ששכשך ידיו בתוך אמבטיה גדולה, כתב בשו"ת הר צבי (או"ח ח"א סי' פח) שלכאורה יש לדקדק מדברי השעה"צ כאן שלא נפסלו כל המים בשכשוכו, אלא רק שיעור המים שניקה בהם את ידיו, שבהם עשה מלאכה, וממילא מתבטלים המים הפסולים ברוב המים הכשרים. אך כתב שמדברי השו"ע הרב (ס"ו) שכתב שאם הטביל ידיו במים כדי לטהרן הרי נעשה מלאכה בכל המים, משמע שכיון שכל המים מחוברים הם נחשבים לגוש אחד וכשעושה מלאכה במקצת המים נחשב שעושה בכולם [אך יש לחלק שהשעה"צ כתב כן כשלא נעשתה כאן מלאכה גמורה אלא רק שנספגים המים בדפנות]. וראה מה שהבאנו במשנ"ב לעיל ס"ק ז בשם החזו"א והקצוש"ע, וס"ק יא בשם הפמ"ג והיד הקטנה. וראה מה שהבאנו במשנ"ב לעיל ס"ק ו ולהלן ס"ק יח בשם הקצוש"ע.

24) והחזו"א כתב (או"ח סי' כב ס"ק ט), שחשוב מלאכה והמים פסולים.

[משנ"ב ס"ק יח]

דְּסָתָם יָדַיִם הָעוֹסְקִים בְּעִפָּה נְקִיִּים וְאֵין בָּהֶם לְכְלוּךְ[25].

25) מבואר שאם היו ידיו מלוכלכות והדיח אותן כדי לנקותן, נפסלו המים, וכתב להלן (ס"ק נד) שאפילו לא היו ידיו מלוכלכות ממש מ"מ כל שיש לו צורך לנקותן מחמת שנגעו במקום הטינופת נעשו כשופכין. והוסיף הקצשו"ע (סי' מ ס"ט), שאפילו אם שכשך רק אצבעו הקטנה במים לנקותה נפסלו כל המים מפני שנעשתה בהם מלאכה. אכן החזו"א (או"ח סי' כב ס"ק טז) כתב שהטעם שאין המים נפגמים כשהדיח ידיו בהם כדי לנקותם, הוא משום שאין המים נפגמים אלא כשמשמשים למשמשי האדם כגון כלים ואוכלים, אבל כשמשמשים לאדם עצמו שעליו נאמר 'והארץ נתן לבני אדם' אינם נפגמים בכך שדרך האדם לשמש בכל. ורק כשנטל ידיו בהם המים הנשפכים נפגמים משום מלאכה [ומשמע אם כן שאף כשמכניס לתוך המים את ידיו המלוכלכות אינם נפגמים].

[משנ"ב ס"ק כג]

דְּנִמְאָסִין הַמַּיִם מִשְׁתִּיָּה וְנַעֲשׂוּ כְּשׁוֹפְכִין[26] וכו', לְעִנְיַן נְטִילָה אֵין לְהַחְמִיר[27] וכו', בְּטֵלִין בְּמִעוּטָן[28] וּמַשְׁלִימִין אֲפִלּוּ לְרְבִיעִית[29], אִם לֹא נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן[30].

26) וכן אם שתה מהם חמור או סוס ושאר בהמה טמאה, כתב הכף החיים (ס"ק כז) שנמאסים ואין שותים מהם בני אדם ונעשו שופכים.

אכן החזו"א כתב (או"ח סי' כב ס"ק יח), שאף על פי שמים אלו אינם ראויים לשתיית אדם, אין לפוסלם לנטילה משום מיאוס, כיון שעדיין ראויים הם לשתיית בהמה [וראה להלן ס"ח-ט ובמשנ"ב להלן ס"ק לו ו-לט, ולבאר את דברי המשנ"ב ראה מה שכתב הכף החיים (ס"ק כח)]. ולכן ביאר החזו"א שהטעם שלדעות אלו נפסלים המים בשתיית כלב זהו משום שמים שבאו בפי בהמה וחיה הרי הם בכלל מלאכה, ואפילו שלענין מי חטאת אין זה נחשב מלאכה, מ"מ לגבי נטילה כיון שכבר באו בפה נתבטלו ונתייחדו לתשמיש ונפרשו מכל העולם כמו מים שנעשתה בהם מלאכה. אלא שכיון שרגילות ליטול במים יותר מרביעית לכן בשאר בהמה וחיה שנוזל מפיהם רק מעט מים אין כאן חשש שמא אין רביעית ממים כשרים חוץ מהמים שנטפו מהם, אבל כלב שדרכו ללקק [ואף חזיר חתול ועכבר, כתב הכף החיים (שם) שהם מלקקים] ונוזל מפיו מים רבים יש חשש שמא אין בכלי רביעית ממים כשרים [ושלא כדעת המשנ"ב להלן (ס"ק זה) שמים פסולים משלימים לרביעית]. מאידך הדעת תורה כתב בשם המאמר מרדכי שכיון שהמים שלקק מהם הכלב או החזיר ראויים עדיין לשתיית בהמה הרי הם כשרים לנטילת ידים.

וכן מים שהיו בבית הכסא, כתב בדעת תורה (ס"ד) שלכתחילה לא יטול בהם ידיו, שהרי הם מאוסים לשתיית אדם ודינם כמים שלקק מהם הכלב והחזיר. מאידך, משמעות החזו"א (שם סי' כד ס"ק כו) ושו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' לו) וכן דעת הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ח"ז עמ' עא) והגר"ח קניבסקי (שאלת רב ח"ב פט"ו תשובה ח) שהמים אינם נפסלים לנטילת ידים משום שעמדו בבית הכסא, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"א סי' א).

ואם אפשר ליטול ידיו בבית הכסא או בבית המרחץ, ראה מה שכתבנו לקמן סי' קסב ס"ק א.

27) ומשמע מדבריו שאם ראינו ששתה מהם נחש [וודאי יש בהם סכנה], פסולים לנטילה, וכן כתב הכף החיים (ס"ק ב).

והנהגת החזו"א והגרי"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"א עמ' רו) להיזהר בגילוי גם לענין נטילת ידים ביום, וכן כתב בכף החיים (שם) שהיכן שאפשר יש להיזהר כמו שנזהרים לענין שתיה לכתחילה [וכן הביא השערי תשובה (סי' ד ס"ק ז) בשם כמה פוסקים].

ומים האסורים באיסור אכילה או אף באיסור הנאה, כתב הפמ"ג (משב"ז ס"ק ה) שאינם פסולים לנטילת ידים [וכעין זה כתב המקור חיים (לבעל החוות יאיר) ס"ק יב ד"ה אלא]. אך הוסיף שמ"מ לכתחילה לא יטול במים האסורים בהנאה, שאף שמצוות לאו ליהנות ניתנו יש לחוש שיש לו קצת הנאה כשרוחץ ידיו.

28) ואף כשאין במים הכשרים פי שנים מהמים הפסולים, כתב הפמ"ג (שם) שבטלים, שכל שהמים הכשרים הם הרוב, ואפילו בכל שהוא, בטלים בהם המים הפסולים ואין צריך חד בתרי.

והאם אסור לכתחילה לערב מים פסולים במים כשרים מחמת שאין מבטלים איסור לכתחילה, ביאר בשעה"צ לקמן (סי' תרכו ס"ק ו) את דברי השו"ע שם (ס"א) שמותר לכתחילה לערב סכך פסול בסכך כשר שאין צילתו מרובה מחמתו, שאין זה נחשב ביטול איסור לכתחילה כיון שאין כאן שם איסור שהרי אין איסור מצד עצמו לישב מתחת לסכך פסול אלא שהיושב תחתיו אינו

המשך במילואים עמוד 25

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קס

(יג) **אוֹ חֲדָשִׁים, כְּשֵׁרִים. וְאִם הִטְבִּיל בָּהֶם הַנַּחְתּוֹם הַגְּלֶסְקִין,** (פרוש, כִּכְרוֹת לֶחֶם) **פְּסוּלִים.** [1]**אֲבָל** (יד) **אִם טָבַל יָדָיו בַּמַּיִם וְטָח פְּנֵי הַגְּלֶסְקִין,** (טז) **אוֹ שֶׁחָפַן מֵהֶם בְּחָפְנָיו, הַמַּיִם** (יז) **הַנִּשְׁאָרִים לֹא נַעֲשָׂה בָּהֶם מְלָאכָה וּלְפִיכָךְ כְּשֵׁרִים אִם לֹא נִשְׁתַּנּוּ מַרְאִיהֶן.** (וְהוּא הַדִּין מַיִם שֶׁהַנַּחְתּוֹם מֵדִיחַ יָדָיו בָּהֶם מִן הַבָּצֵק הַדָּבֵק בְּיָדָיו) (ב״י בשם ר׳ ירוחם): **ג** [2]**מַיִם שֶׁלְּפָנֵי הַנָּפָח, אַף־עַל־פִּי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ מַרְאִיהֶם פְּסוּלִים, מִפְּנֵי שֶׁבִּידוּעַ שֶׁנַּעֲשָׂה בָּהֶם מְלָאכָה דְּהַיְנוּ שֶׁכִּבָּה בָּהֶם הַבַּרְזֶל;** (יט) **וְשֶׁלְּפָנֵי הַסַּפָּר, אִם נִשְׁתַּנּוּ מַרְאִיהֶם פְּסוּלִים, וְאִם לָאו כְּשֵׁרִים: ד** [3]**מַיִם שֶׁשָּׁתוּ מֵהֶם** (כ) **הַתַּרְנְגוֹלִים אוֹ שֶׁלָּקַק** (פרוש, שְׁתִיַּת הַכֶּלֶב נִקְרָא לְקִיקָה) **מֵהֶם הַכֶּלֶב,** (כא) **יֵשׁ מִי שֶׁפּוֹסֵל,** (כב) [4]**וְאֵין דְּבָרָיו נִרְאִין,** (כג) **אֶלָּא בֵּין בְּאֵלּוּ בֵּין בְּכָל שְׁאָר בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף יֵשׁ** (מ) **לְהַכְשִׁיר: ה** [5]**אֵין מְלָאכָה פּוֹסֶלֶת אֶלָּא בְּמַיִם שְׁאוּבִים, בֵּין שֶׁהֵם בִּכְלִי בֵּין** (כד) **שֶׁהֵם בְּקַרְקַע, אֲבָל** (כה) **לֹא בְּמֵי מִקְוֶה אוֹ מַעְיָן בְּעוֹדָם מְחֻבָּרִים: ו** [6]**חַמֵּי הָאוּר, נוֹטְלִים מֵהֶם לַיָּדַיִם אֲפִלּוּ הֵן חַמִּין** (ט) (כו) **שֶׁהַיָּד סוֹלֶדֶת** (פרוש, שֶׁכֹּל שֶׁכַּרְסוֹ שֶׁל תִּינוֹק נִכְוֶה הֵימֶנּוּ) (כז) **בָּהֶם: ז** [7]**חַמֵּי טְבֶרְיָה,**

ו ר״ש שָׁם בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה **ז** תּוֹסֹפְתָא וְשָׁם בְּפֵרוּשׁ הָרַ״שׁ **ח** רַשׁ״י וְאוֹר זָרוּעַ **ט** בֵּית־יוֹסֵף **י** בֵּית־יוֹסֵף מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ו מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת **כ** חַיִּין קוּ **ל** שָׁם

בַּאֵר הֵיטֵב

דְּכֵלִים דְּאִם הָיוּ מוּדָחִים וּנְקִיִּים כְּשֵׁרִים, דְּלֹא מִקְרֵי מְלָאכָה, וּמ״מ אִם שָׂרָה בָּהֶן יְרָקוֹת שֶׁלֹּא יִכְמְשׁוּ מִקְרֵי מְלָאכָה וּפְסוּלִים, דְּלֹא גָּרַע מִצְּנַן יַיִן בְּמַיִם, וְה״ה אִם נָתַן כְּלִי בְּמַיִם בֵּימוֹת הַחַמָּה שֶׁנִּתְבַּקְּעוּ כְּדֵי שֶׁיִּתְכַּוְּצוּ פְּסוּלִים, מ״א, ע״ש: (מ) **לְהַכְשִׁיר.** וְהַב״ח כָּתַב דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר כְּשֶׁשָּׁתָה מֵהֶן כֶּלֶב אוֹ חֲזִיר, דְּנִמְאָסִין וְה״ל כְּשׁוֹתְכִין, וְכֵן דַּעַת רֹב הָאַחֲרוֹנִים: (ס) **שֶׁהַיס״ב.** וְרַשַׁ״ל אוֹסֵר בְּיס״ב, וּבְדִיעֲבַד יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הַבֵּית־יוֹסֵף:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

רש״א]. וְאִם נָתַן בְּתוֹךְ הַמַּיִם דָּבָר שֶׁמַּרִיחַ, כָּתַב בְּשֶׁלָּ״ה לֶאֱסֹר, אֲבָל הָאַחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ דְּאֵין בּוֹ אִסּוּר כְּלָל, דְּאֵינוֹ עוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּהַמַּיִם אֶלָּא בָּא לְהַשְׁבִּיחָן[20]: (יג) **אוֹ חֲדָשִׁים.** וְאִם הָיָה כָּהֶן (יט) עַפְרוּרִית, אִם־כֵּן יֵשׁ צָרֶךְ בְּהַדָּחָתָן, פְּסוּלִים[21]. אִם נִפָּה בְּמַיִם הַכְּלִי אִם נִקַּב, שֶׁיְּהוּבוּ הַמַּיִם אוֹ לֹא, (כ) יֵשׁ לָדוּן דְּלֹא מִקְרֵי נַעֲשָׂה בָּהֶם מְלָאכָה, דְּאֵין הַמַּיִם עוֹשִׂין שׁוּם פְּעֻלָּה, וְגִלּוּי מִלְּתָא בְּעָלְמָא הִיא, כֵּן כָּתַב בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר, וּמִכָּל מָקוֹם מַסִּיק שָׁם דְּצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא, וּבְבֵרְכֵי־יוֹסֵף בְּשֵׁם בֵּית־דָּוִד מַחְמִיר בָּזֶה[22]: (יד) **אִם טָבַל וְכוּ׳.** דְּטְבִילַת יָדַיִם לְחוּד לֹא הֲוֵי מְלָאכָה, וְגַם (כמ) אֵין נִמְאָסִין הַמַּיִם בְּטְבִילַת יָדַיִם וְלָכֵן לֹא הֲוֵי כְּשׁוֹפְכִין; וְאַף אִם לֹא הָיוּ הַיָּדַיִם נְטוּלוֹת, לֹא נִטְמְאוּ הַמַּיִם בִּנְגִיעָתָן, כְּדִלְקַמָּה בְּסָעִיף יא [מ״א]: (טו) **הַגְּלֶסְקִין.** מִינֵי עֲגוֹת שֶׁלְּאַחַר עֲרִיכָתָן דָּרֵךְ לָטוּחַ פְּנֵיהֶם בְּמַיִם, וּפְעָמִים טוֹבְלִין אוֹתָן בְּהַמַּיִם, וּפְעָמִים שֶׁטּוֹבֵל יָדָיו וְטָח עַל פְּנֵיהֶם [ר״ש]: (טז) **אוֹ שֶׁחָפַן מֵהֶם וְכוּ׳.** זוֹ וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר זוֹ [פמ״ג]: (יז) **הַנִּשְׁאָרִים.** בַּכֶּלִי, אֲבָל אִלּוּ שָׁבְחָנְיָו אִם טָח בָּהֶן פְּנֵי הַגְּלֶסְקָא, הֲרֵי נַעֲשָׂה בָּהֶן מְלָאכָה: (יח) **שֶׁהַנַּחְתּוֹם מֵדִיחַ.** דִּסְתָם יָדַיִם הָעוֹסְקִים בְּעִסָּה נְקִיִּים וְאֵין בָּהֶם לְכְלוּךְ[25], וְהֲוֵי כַּהֲדָחַת כֵּלִים מוּדָחִים דְּלֵעֵיל [ב״י], וּמַחֲמַת הַבָּצֵק צָרִיךְ לוֹמַר דְּלֹא חָשִׁיב לָהֶם מְלָאכָה [וַאֲפִלּוּ מִשּׁוּם דְּיָכוֹל (כג) לְהַסִּירָם גַּם בְּלֹא הֲדָחָה]. וְטַ״ז חוֹלֵק עַל דִּין זֶה וְהוֹכִיחַ דְּהָרַמְבַּ״ם סְבִירָא לֵהּ דְּחָשִׁיב זֹאת מְלָאכָה גְּמוּרָה, דְּמִדְּיַחַ יָדָיו מִן הַבָּצֵק, וְכֵן פָּסַק רַשַׁ״ל וְכֵן הִסְכִּימוּ (כג) שְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **ג** (יט) **וְשֶׁלְּפָנֵי הַסַּפָּר.** שֶׁמְּדִיחַ שָׁם לְפָעָמִים (כד) כְּלֵי מְלָאכְתּוֹ וְכַדּוֹמֶה, אֲבָל אִינוֹ בְּחָזְקַת שֶׁהִדִּיחַ שָׁם וְלָכֵן כְּשֵׁרִים (כה) מִסָּפֵק, וּכְדִלְקַמָּה בְּסָעִיף יא: **ד** (כ) **הַתַּרְנְגוֹלִים אוֹ שֶׁלָּקַק וְכוּ׳.** לְפִי הַמְבֹאָר בְּבֵית־יוֹסֵף, לָאו דַּוְקָא אֵלּוּ, אֶלָּא הוּא הַדִּין בְּכָל בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף, חוּץ מִיּוֹנָה: (כא) **יֵשׁ מִי שֶׁפּוֹסֵל.** דְּמִדְּמֵינָן לְמַיִם שֶׁל פֶּרֶת חַטָּאת דִּנְפָסְלִין בִּשְׁתִיַּת בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף [חוּץ מִיּוֹנָה]; וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים שָׁם הַטַּעַם מִשּׁוּם מְלָאכָה, דְּכְשֶׁמַּגְבִּיהִין רַאשֵׁיהֶם רָר מִפִּיהֶם הַמַּיִם שֶׁשּׁוֹתִין, וּמַיִם אֵלּוּ חָשִׁיב כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה בָּהֶם מְלָאכָה [דְּנִשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהֶן לִשְׁתִיָּה] וּפוֹסְלִין כָּל הַמַּיִם בְּתַעֲרֻבְתָּן, וְהוּא הַדִּין לִנְטִילַת יָדַיִם דְּאֵין בּוֹ אִסּוּר כְּלָל, דְּאֵינוֹ עוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּהַמַּיִם (כב) וְאֵין דְּבָרָיו נִרְאִין. דְּדַוְקָא (טו) בְּפֶרֶת חַטָּאת נִפְסָלָת בְּמִלְאכָה כָּל־דְּהוּ, וְגַם (כז) דְּכָל הָרִאשׁוֹנִים סְבִירָא לְהוּ דְּלֹא חָשִׁיב מְלָאכָה גַּם בְּפֶרֶת חַטָּאת, וּפְשׁוּטִים שָׁם טַעֲמִים אֲחֵרִים דְּאֵינָם שַׁיָּכִים כָּאן; וּמִלְּבַד זֶה, לְעִנְיַן נְטִילַת יָדַיִם לֹא נִפְסְלוּ עַל־יְדֵי־זֶה כָּל הַמַּיִם, (כמ) דְּנִתְבַּטְּלוּ בְּתַעֲרֻבְתָּן בְּרֻבָּה דִּכְלִקְמָה: (כג) **אֶלָּא בֵּין וְכוּ׳.** יֵשׁ לְהַכְשִׁיר. וְאַחֲרוֹנִים חִלְקוּ בְּעִנְיַן זֶה: דְּאִי בְּתַרְנְגוֹלִים וְכֵן בְּשְׂאָר חַיּוֹת וְעוֹפוֹת, כְּשֵׁרִים כְּדַעַת הַמְחַבֵּר וְכַנַּ״ל, אֲבָל בִּשְׁתִיַּת כֶּלֶב וַחֲזִיר פָּסוּל מִשּׁוּם מְאוּס, דְּנִמְאָסִין הַמַּיִם מִשְׁתִיָּה וְנַעֲשׂוּ כְּשׁוֹפְכִין[26]. וּבְחַיֵּי־אָדָם כָּתַב, דְּבִשְׁעַת הַדְּחַק יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל דַּעַת הַמְחַבֵּר לְהַתִּיר אַף בְּאֵלּוּ. אִם שָׁתָה מֵהֶם נָחָשׁ, (כמ) אֵין נוֹטְלִין מֵהֶם לַיָּדַיִם. וּמַיִם שֶׁנִּתְגַּלּוּ בְּעַלְמָא, אֵין חוֹשְׁשִׁין הָאִידָנָא לְשָׁמָּא שָׁתָה מֵהֶן נָחָשׁ, (ל) דְּאֵינָם מְצוּיִים, וְאַף מִי שֶׁנִּזְהַר מִזֶּה לִשְׁתִיָּה, לְעִנְיַן נְטִילָה אֵין לְהַחְמִיר[27] [ב״ח]. מַיִם פְּסוּלִין שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּמַיִם כְּשֵׁרִים, בְּטֵלִין בְּמִעוּטָן[28] וּמְשֻׁלְּשִׁים אֲפִלּוּ לְרִבִיעִית[29], אִם לֹא נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן[30] [אחרונים]: **ה** (כד) **שֶׁהֵם בְּקַרְקַע.** פֵּרוּשׁ, (לא) אֲפִלּוּ הָיוּ בִּשְׁעַת מְלָאכָה מֻנָּחִים בְּקַרְקַע, כֵּיוָן שֶׁהָיוּ שְׁאוּבִין מִתְּחִלָּה מְלָאכָה פּוֹסֶלֶת[31] בָּהֶם, אֲבָל בְּשֶׁעָשָׂה מְלָאכָה בָּהֶם בִּמְחֻבָּר, (לב) כְּשֵׁרִים לִנְטִילַת יָדַיִם בְּתִלּוּשׁ: (כה) **לֹא בְּמֵי מִקְוֶה.** כָּל זֶה לְעִנְיַן עֲשִׂיַּת מְלָאכָה, אֲבָל לְעִנְיַן אִם נִפְסְלוּ מִשְּׁתִיַּת בְּהֵמָה, אֵין חִלּוּק בֵּין שְׁאוּבִין לְמֵי מִקְוֶה וּפְסוּלִין [ט״ז]. וְכָל זֶה לְעִנְיַן לִשְׁאֹב בִּכְלֵי מַיִם מִמֵּי הַמִּקְוֶה לִנְטִילַת יָדַיִם, (לג) אֲבָל לְהַטְבִּיל יָדָיו בְּהַמִּקְוֶה גּוּפָא מֻתָּר אַף בָּזֶה. וּלְעִנְיַן שְׁנוּי מַרְאֶה, עַיֵּן לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף־קָטָן ד: **ו** (כו) **שֶׁהַיָּד סוֹלֶדֶת.** שֶׁנִּמְשְׁכָה מֵאֲחוֹרֶיהָ שֶׁלֹּא תִּכָּוֶה: (כז) **בָּהֶם.** וְיֵשׁ (לד) מַחְמִירִין בְּיָד סוֹלֶדֶת בָּהֶם[32]; (לה) וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, דְּבְאֵי לוֹ מַיִם אֲחֵרִים אֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה, (לו) דְּהָעִקַּר כְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ. (לז) וּבְפוֹשְׁרִין אֵין אִסּוּר כְּלָל לְכָלֵי עַלְמָא, (לח) וַאֲפִלּוּ אִם הָיוּ חַמִּין מִתְּחִלָּה וְנִצְטַנְּנוּ וְנַעֲשׂוּ פּוֹשְׁרִין, גַּם־כֵּן מֻתָּר[33]; וּלְפִי זֶה אִם אֵין לוֹ מַיִם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יט) בִּרְכֵי־יוֹסֵף: (כ) וְאִם נוֹתֵן מַיִם בִּכְלִים חֲדָשִׁים כְּדֵי שֶׁיִּשְׁקְעוּ שׁוּב הַמַּיִם וְלֹא יִבְלְעוּ שׁוּב הַמַּשְׁקֶה שֶׁיִּתְּנוּ בָּם אַחַר־כָּךְ, צָרִיךְ עִיּוּן אִם זֶה מִקְּרֵי מְלָאכָה לְעִנְיַן שֶׁיְּהֵא שׁוּב אָסוּר לִשְׁתּוֹת בָּהֶן כְּשֶׁשּׁוֹפֵךְ הַמַּיִם מֵהַכֶּלִי, דְּהָא הַמַּיִם שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לֹא נַעֲשָׂה מְלָאכָה[23], אוֹ אוּלַי הָיָה עַל־יָדָן צָרָךְ לְהַכֶּלִי, דְּעַל־יְדֵי מִלּוּי הַמַּיִם שָׁבַע הַכֶּלִי מֵהַבְלִיעָה. אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי בִּבְרֵכִי־יוֹסֵף בְּשֵׁם בֵּית־דָּוִד שֶׁמַּחְמִיר בָּזֶה[24]: (כמ) לִבּוּשׁ, דִּבְמַאְמָרָן יֵשׁ לִפְסֹל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים בְּשִׁחִיטַת כֶּלֶב: (כג) כֵּן צָרִיךְ לוֹמַר לְטַעַם הַבֵּית־יוֹסֵף אַף דְּדַוְקָא הוּא, וְעַיֵּן ט״ז: (כג) אֵלִיָּה רַבָּה וְדֶרֶךְ־הַחַיִּים וְכֵן הִסְכִּים הַגְּרַ״ז, וְכֵן מִשְׁמַע מֵחַיֵּי־אָדָם שֶׁהִשְׁמִיט דִּבְרֵי הָרַמַ״א: (כד) וְכֵן בְּרִית [פמ״ג]: (כה) לִבּוּשׁ וְאֵלִיָּה רַבָּה בְּשֵׁם תּוֹרַת הַבַּיִת, וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״א בְּבֵאוּרוֹ לַתּוֹסֶפְתָּא דְּהַהֶכְשֵׁר בָּזֶה הוּא מִשּׁוּם סָפֵק: (כו) בֵּית־יוֹסֵף וְרַשַׁ״ל: (כז) תּוֹסְפוֹת חַיִּין וְרַ״ש וְרֹא״שׁ בְּפֶרָה, וְכֵן הָרַמְבַּ״ם בְּפֵרוּשׁוֹ, מִשּׁוּם רִיר שִׁבְּפִיהֶם, דְּאֵין שִׁיּוּךְ לְפִסֹּל מֵחֲמַת זֶה אֶלָּא בְּהַזָּאָה דִּשְׁעוּרָהּ בְּכָל־שֶׁהוּא: (כמ) בֵּית־יוֹסֵף בְּשֵׁם תְּרוּמַת־הַדֶּשֶׁן וְרַשַׁ״ל וּלְבוּשׁ וּמָגֵן־אַבְרָהָם בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ם וְש״א: (כט) אַחֲרוֹנִים: (ל) טוּר: (לא) עֹלַת־תָּמִיד: (לב) שָׁם: (לג) פְּרִי־מְגַדִּים. וּמַה שֶּׁמַּשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַט״ז דַּאֲפִלּוּ בְּמַעְיָן פּוֹסֵל שְׁנוּי מַרְאֶה, כְּבָר תָּפְסוּ עָלָיו אַחֲרוֹנִים: (לד) רַשַׁ״ל שֶׁפָּסַק כְּדַעַת סְמַ״ג וּסְמַ״ק וְסֵפֶר הַתְּרוּמָה: (לה) חַיֵּי־אָדָם, וְכֵן מַשְׁמַע מֵאֵלִיָּה רַבָּה שֶׁכָּתַב גַּם־כֵּן רַק דִּלְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְהַחְמִיר: (לו) דְּכָאֱמֶת כְּמִעַט כָּל הָרִאשׁוֹנִים שֶׁרָאִיתִי פָּסְקוּ כְּהַדְיָא לְהַתִּיר, וְהֵם הֶרַ״ח וְהָרִי״ף וְהָרַמְבַּ״ם וְהָרֹא״שׁ וְהָאֲשְׁכּוֹל וְהָאוֹר זָרוּעַ וְהַשִּׁבֻּלֵי־לֶקֶט וְהָרַשְׁבָּ״א וְהָרִיטְבָּ״א וְהַחְנוּךְ וְהָרִיאַ״ז, וְגַם רַשַׁ״י לְדַעַת אוֹר זָרוּעַ, עי״ש [וּדְלֹא כְּמַגֵּן־גִּבּוֹרִים שֶׁהֶחְלִיט שֶׁרַשַׁ״י סוֹבֵר כְּדַעַת הָאוֹסְרִין]: (לז) גְּמָרָא: (לח) כֵּן כָּתַב בִּישׁוּעוֹת־יַעֲקֹב

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

מ נִמְצְאוּ וְנִשְׁבָּא״א וְנִבְנוּ יוֹנָה נ פֶּרֶק קַמָּא דְּמַסֶּכֶת יָדַיִם וְהַרְחָ״ף בְּפֶרֶק ח דִּבְרָכוֹת ס וְנִבְחִים כב ע הַגָּהוֹת אֲשֶׁרִי פֶּרֶק ב דִּבְרָכוֹת מֵהַהִיא דְּזִבָּחִים שָׁם פ פֶּרֶק ב דְּמַסֶּכֶת יָדַיִם

יָכוֹל (כח) **לְהַטְבִּיל בָּהֶם אֶת הַיָּדַיִם,** (כט) **אֲבָל לִטֹּל מֵהֶם** (ל) **בִּכְלִי לֹא.** וְאִם הִמְשִׁיךְ אוֹתָן בָּאָרֶץ (לא) **דֶּרֶךְ חָרִיץ** חוּץ לְמְקוֹמָם (לב) **וְהִפְסִיקָן מִהַמַּעְיָן הַנּוֹבֵעַ** (חם), **אִם יֵשׁ בָּהֶם שִׁעוּר מְקֻוֶּה** (לג) **מַטְבִּילִין בָּהֶם הַיָּדַיִם,** (לד) **וְאִם אֵין בָּהֶם שִׁעוּר מְקֻוֶּה לֹא.** וְאִם **חָרִיץ** זֶה מֵימָיו מְחֻבָּרִים לְמֵי **הַמַּעְיָן הַנּוֹבֵעַ חַם,** לְרַשִׁ״י וְהָרַשְׁבָּ״א (לה) **אֵין מַטְבִּילִין בּוֹ אֶת הַיָּדַיִם,** וּלְהָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה **מַטְבִּילִין בּוֹ אֶת הַיָּדַיִם:** ח [מ]טַּעַם פְּסוּל חַמֵּי־טְבֶרְיָה לִנְטִילָה, (לו) מִפְּנֵי שֶׁהֵם מָרִים וְאֵינָם רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת הַכֶּלֶב, **אֲבָל אִם יִמָּצְאוּ מַיִם חַמִּין נוֹבְעִין** שֶׁהֵן רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת (לז) הַכֶּלֶב, נוֹטְלִים מֵהֶם לַיָּדַיִם: ט (לח) [נ]מַיִם מְלוּחִים אוֹ סְרוּחִים אוֹ מָרִים (לט) שֶׁאֵין (י) [נ] הַכֶּלֶב יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מֵהֶם, פְּסוּלִים לִנְטִילַת יָדַיִם, אַף־עַל־פִּי שֶׁכְּשֵׁרִים (מ) *לְמֵי מְקֻוֶּה לִטְבִילָה. [ס]וְאִם הֵם עֲכוּרִים מֵחֲמַת טִיט שֶׁנִּתְעָרֵב בָּהֶם, (מא) *אִם הַכֶּלֶב יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מֵהֶם (מב) כְּשֵׁרִים בֵּין לִנְטִילַת יָדַיִם בֵּין לְמִקְוֶה, וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מֵהֶם, פְּסוּלִים לִשְׁנֵיהֶם: י [ע]נּוֹטְלִים לַיָּדַיִם בְּכָל דָּבָר (מג) שֶׁחִתְּלָתוֹ מִן הַמַּיִם, כְּגוֹן (מד) יַבְחוּשִׁים (פְּרוּשׁ, תּוֹלָעִים) אֲדָמִים אוֹ שֶׁמַּן־דָּג. וְנִרְאֶה, דַּוְקָא (מה) אִם רִסְּקָן, דְּלֹא עָדִיף מִשְּׁלָג וְכוּ׳: יא *[פ]מַיִם שֶׁיֵּשׁ לוֹ (מו) סָפֵק

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

[י] **הַכֶּלֶב.** עבה״ט. וְכָתַב הָרַדְבַּ״ז דְּאִם אֵין לוֹ כְּלִי מְנֻקָּב, שֶׁיִּצְטָרֵךְ כְּמ״ש בְּסִימָן קנט סָעִיף ח, וְגַם אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְתִּיחַ גַּם־כֵּן מִי הַיָּם עַדִיפִי מֵעָפָר, דִּמְנַקֵּי לִטֹּל בָּהֶם, וְלֹא חִישִׁינַן

בְּאוּר הֲלָכָה

חֲקָקוֹ, עַל־כָּרְחָךְ לְדִידֵהּ בְּכַעַל־קֶרִי אָסוּר בִּכְלִי אַף בְּאֹפֶן זֶה, וּלְהָכִי אָסוּר בָּזֶה גַּם־כֵּן לְעִנְיַן נְטִילָה[34]:

* **לְמֵי מְקֻוֶּה לִטְבִילָה.** הֵנָּה הָרַבָּה פּוֹסְקִים [הַרַ״שׁ וְהָרַשְׁבָּ״א וְהָרִיטְבָּ״א] כָּתְבוּ דְּגַם בָּזֶה הֲרֵי כְּמוֹ בְּחַמֵּי־טְבֶרְיָה, דְּאִם אַפְסִקִינְהוּ לַגַּמָּא שֶׁאֵין מַחֲזִיקִין אַרְבָּעִים סְאָה, גַּם לִטְבֹּל בְּתוֹכָן פְּסוּלִין לְכֵלִי עַלְמָא, דְּהָא גַּם שָׁם הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּאֵינָם רְאוּיִים לִשְׁתִּיַּת כֶּלֶב, וְכַנַּ״ל [וְכֵן הוֹכִיחוּ הָאַחֲרוֹנִים לְדַעַת הַשַּׁלְתָּן־עָרוּךְ, דְּדִין אֶחָד הוּא]; מִיהוּ, אִם מְחֻבָּרִין לְהַמַּיִם שֶׁבַּמַּעְיָן אוֹ לְמִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מ׳ סְאָה, יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל בָּזֶה כְּדַעַת רַבֵּנוּ יוֹנָה הַנַּ״ל, דְּלִרְ״ף וְרַמְבַּ״ם מִשְׁמַע דְּמִפֹּאַ בָּזֶה בְּכָל גַּוְנֵי, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַגְּרַ״א בְּגִרְסַת הָרִי״ף וְכֵן הֵקֵל בְּאֵלִיָּה רַבָּה: * **אִם הַכֶּלֶב יָכוֹל וְכוּ׳.** הֵנָּה בְּפֶרֶא [זָבִחִים כ״ב] אִיתָא: אִם הַפָּרָה שׁוֹתָה וְשׁוֹתָה מֵהֶם, וּמִשְׁמַע לְכָאוֹרָה דַּאֲפִלּוּ הַכֶּלֶב יָכוֹל לִשְׁתּוֹת, כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַפָּרָה יְכוֹל לִשְׁתּוֹת פְּסוּלִים לִנְטִילַת יָדַיִם, וְצָרִיךְ עִיּוּן [פמ״ג]: * **מַיִם שֶׁיֵּשׁ לוֹ סָפֵק אִם נַעֲשָׂה בָּהֶם וְכוּ׳.** וּמִשְׁמַע בְּפִרְ״מ דְּיוּכַל לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם גַּם־כֵּן, אַחֲרֵי שֶׁהִרְשׁוּהוּ חֲזַ״ל לִטֹּל בְּאוֹתָם מַיִם[45] [וְכֵהַאי גַּוְנָא כָּתַבְתִּי לְקַמָּן בְּסִימָן רסא סָעִיף א לְעִנְיַן עֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת בְּבֵי־הַשְּׁמָשׁוֹת[46], עַיֵּן שָׁם בְּבֵאוּר הֲלָכָה רְאֵיָה מִמְּגִלַּת אֶסְתֵּר]. אֲבָל בַּסֵּיפָא ״אִם יֶשׁ לוֹ מַיִם אֲחֵרִים״, אֲפִלּוּ לְדַעַת הַיֵּשׁ־אוֹמְרִים

בַּאֵר הֵיטֵב

(י) **הַכֶּלֶב.** מִי הָיִם רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת הַכֶּלֶב אִם מְרַתִּיחִין אוֹתָן, רַדְבַּ״ז ח״א סִי׳ רצד, מ״א, וְעַיֵּן בְּהַרַשְׁדַּ״ם סִימָן קצח:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֲחֵרִים כִּי אִם חַמִּין שֶׁהַיָּד סוֹלֶדֶת בָּהֶן, יִרְאֶה לְהַמְתִּין מְעַט עַד שֶׁיִּצְטַנְּנוּ בִּמְקֻצָּת שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַיָּד סוֹלֶדֶת בָּהֶן וְיִהְיֶה מֻתָּר לְכַלֵּי עַלְמָא: **ז (כח) לְהַטְבִּיל בָּהֶם.** כְּכָל מַעְיָנוֹת, דְּחַמֵּי־טְבֶרְיָא מַעְיָן הוּא[36], וַאֲפִלּוּ אֵין בָּהֶם אַרְבָּעִים סְאָה[37], וְכַנַּ״ל בְּסִימָן קנט סָעִיף יד: **(כט) אֲבָל לִטֹּל מֵהֶם וְכוּ׳.** וַאֲפִלּוּ מִמַּעְיָן גָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה: **(ל) בִּכְלִי לֹא.** וַאֲפִלּוּ (לט) בִּנְצִנְצָנוּ אָסוּר, מִשּׁוּם דְּאֵינָם רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת כֶּלֶב וּכְדִלְקַמָּן[38]: **(לא) דֶּרֶךְ חָרִיץ.** שֶׁבְּקַרְקַע, וְהוּא הַדִּין אִם הָלַךְ דֶּרֶךְ צִנּוֹר, אִם (מ) אֵין עָלָיו שֵׁם כְּלִי [פמ״ג]: **(לב) וְהִפְסִיקָן.** מֵהַמַּעְיָן, דְּאָז בָּטֵל מִמֶּנּוּ תּוֹרַת מַעְיָן וְאֵינוֹ רַק מְקֻוֶּה: **(לג) מַטְבִּילִין בָּהֶם.** דְּהַשְׁתָּא כָּל גּוּפוֹ טוֹבֵל בָּהֶם, יָדָיו לֹא כָּל־שֶׁכֵּן: **(לד) וְאִם אֵין בָּהֶם וְכוּ׳.** וְאַף לְהַמַּכְשִׁירִין לְעֵיל בְּסִימָן קנט סָעִיף יד בְּפָחוֹת מֵאַרְבָּעִים סְאָה אַף בְּמְקֻוֶּה, הָכָא בְּחַמֵּי־טְבֶרְיָה מוֹדוּ, דִּגְזִרִינַן אִם נָבוֹא לְהַטְבִּיל יָדַיִם הֵיכָא דְּאַפְסִקִינְהוּ מִמַּעְיָן, יֹאמְרוּ דְּהַמַּיִם שֶׁל חַמֵּי־טְבֶרְיָה הֵם כְּשֶׁאָר מַיִם (מ) וְיָבוֹאוּ לִטֹּל מֵהֶם אַף בִּכְלִי: **(לה) אֵין מַטְבִּילִין.** דְּגַם בָּזֶה גָּזְרוּ שֶׁמָּא יָבוֹא לִטֹּל גַּם בִּכְלִי, כֵּינָן דְּאַפְסִקִינְהוּ מִמְּקוֹמָן וְאֵין בָּהֶם עֲצָמָם אַרְבָּעִים סְאָה; (מג) וְדַעַת הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה: כֵּינָן דְּמִחֻבֶּרֶת לְמֵי הַמַּעְיָן וְכָשֵׁר אַף לִטְבִילַת גּוּפוֹ, שׁוּב לֹא שַׁיָּךְ לְמִגְזַר שֶׁמָּא יָבוֹא לִטֹּל אַף בִּכְלִי: **ח (לו) מִפְּנֵי שֶׁהֵם מָרִים.** וְאֵינָם רְאוּיִים, וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ט, (מג) דְּאִלּוּ מֵחֲמַת חֲמִימוּתָן אֵין לִפְסֹל, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ו: **(לז) הַכֶּלֶב.** אַף שֶׁמִּשְּׁנֵיהֶם בִּטַּעַם מִשְׁאָר מַיִם, (מד) שֶׁאֵינָם רְאוּיִים כָּל־כָּךְ לִשְׁתִּיַּת אָדָם, כֵּינָן שֶׁעַל־כָּל־פָּנִים רְאוּיִים לִשְׁתִּיַּת הַכֶּלֶב כְּשֵׁרִים לִנְטִילָה. וְדַע, דִּלְדַעַת הַיֵּשׁ־מַחְמִירִין שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף־קָטָן כז לְעִנְיַן חַמֵּי הָאוּר, כָּל־שֶׁכֵּן דְּיֵשׁ לְהַחְמִיר כָּאן (מה) לְעִנְיַן חַמִּין שֶׁל מַעְיָנוֹת, שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶן מֵעוֹלָם שְׁעַת הַכְּשֵׁר: **ט (לח) מַיִם מְלוּחִים.** מֵי הַיָּם אִם הִרְתִּיחוּ אוֹתָן[39], חֲזָרוּ לִהְיוֹת רְאוּיִין לִשְׁתִּיַּת כֶּלֶב וּכְשֵׁרִין לִנְטִילָה[40] [מ״א וש״א בשם רדב״ז], וְלִטְבֹּל בְּתוֹכוֹ לְעוֹלָם מֻתָּר, וּכְמוֹ בְּכָל מַיִם מְלוּחִין[41]: **(לט) שֶׁאֵין הַכֶּלֶב וְכוּ׳.** דְּכֵינָן שֶׁהֵם סְרוּחִים כָּל־כָּךְ אֵין יָכוֹל לִשְׁתּוֹת מֵהֶם, הֲרֵי כְּאִלּוּ נִתְבַּטֵּל מִתּוֹרַת מַיִם[42] וּפְסָלוּהוּ רַבָּנָן לִנְטִילַת יָדַיִם [אחרונים]: **(מ) לְמֵי מְקֻוֶּה לִטְבִילָה.** וְהוּא הַדִּין לִטְבִילַת יָדַיִם, דְּלֹא עָדִיף מִטְּבִילָה [גמרא]: **(מא) אִם הַכֶּלֶב יָכוֹל וְכוּ׳.** דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין עָב כָּל־כָּךְ. וְעַיֵּן בְּחֵלִין, פֶּרֶק כָּל הַבָּשָׂר, בְּדִבְרֵי־חֲמוּדוֹת אוֹת לח: **(מב) כְּשֵׁרִים.** וּמֵחֲמַת שִׁנּוּי מַרְאֶה אֵין לִפְסֹל, דְּדֶרֶךְ הַמַּיִם כֵּן הוּא, וְכַנַּ״ל בְּאוֹת ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה[43]: **י (מג) שֶׁחִתְּלָתוֹ מִן הַמַּיִם.** רוֹצֶה לוֹמַר, שֶׁתּוֹלַעַת בְּרִיָּתוֹ מִן הַמַּיִם: **(מד) יַבְחוּשִׁים אֲדָמִים.** שֶׁנִּתְהַוּוּ מִן הַמַּיִם, וְאֵין בָּזֶה (מו) מִשּׁוּם שִׁנּוּי מַרְאֶה, שֶׁעִקַּר תּוֹלַעַת גִּדּוּלוֹ (מז) בָּךְ הָיָה: **(מה) אִם רִסְּקָן וְכוּ׳.** וְהַמְגֻּמְּ־אַבְרָהָם בְּסִימָן קסב כָּתַב דְּבָזֶה חָמִיר מִשֶּׁלֶג, דְּאַף לְטִבֹּל בְּתוֹכָן יֵשׁ לְהַחְמִיר אִם לֹא רִסְּקָן, אַף דִּכְשֶׁלֶג מֻתָּר בִּטְבִילָה בְּתוֹכָן בִּשְׁעַת הַדְּחַק, וּכְדִלְקַמָּה בְּסָעִיף יב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, עַיֵּן שָׁם: **יא (מו) סָפֵק אִם נַעֲשָׂה וְכוּ׳.** הֵיכִנוּ, בֵּין שֶׁנִּסְתַּפֵּק אַחַר הַנְּטִילָה (מז) אוֹ אֲפִלּוּ קֹדֶם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

וְהֵבִיא רְאָיָה לָזֶה מִסְּמַ״ג, עי״ש. וְאַף דִּבְפְרִי־מְגַדִּים כָּתַב דִּלְדַעַת רַשׁ״י ק״ה ע״ב דְּתָלָה טַעֲמָא בִּנְתְבַּטְּלוּ מִתּוֹרַת מַיִם אֲסוּר לְדַעַת הָאוֹסְרִים שָׁם בִּגְמָרָא אֲפִלּוּ בִּנְצִנְצָנוּ אַחַר־כָּךְ[35], מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה דְּיֵשׁ לִסְמֹךְ בָּזֶה לְהָקֵל, דִּכְלָאו הָכִי דַּעַת הָרַבָּה רִאשׁוֹנִים וְכִמְעַט כֻּלָּם לְהָקֵל אֲפִלּוּ בְּחַמִּין מֵעֵת שֶׁהָיָד סוֹלֶדֶת בָּהֶן וְכַנַּ״ל: (נט) כֵּן מַשְׁמַע בְּפוֹסְקִים. וּבְרִישָׁא אֲפִלּוּ בְּיָד סוֹלֶדֶת מַמָּשׁ [אַף דְּחַמֵּי־טְבֶרְיָא מִסְתָּמָא יָד סוֹלֶדֶת כִּדְאִיתָא שַׁבָּת מא] אֲפִלּוּ לְהַמַּחְמִירִין לְעֵיל בְּחַמִּין לְעִנְיַן נְטִילָה: (מ) דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין חָקוּק לְקַבֵּל צְרוֹרוֹת, דְּאִי לָאו הָכִי נַעֲשָׂה שְׁאוּבִין עַל־יְדֵי־זֶה: (מז) אַחֲרוֹנִים מִגְּמָרָא: (מח) וְהֵנָּה רֹב הַפּוֹסְקִים סְבִירָא לְהוּ כְּרַשׁ״י כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֵלִיָּה רַבָּה, מִכָּל מָקוֹם בִּשְׁעַת הַדְּחַק יֵשׁ לְהָקֵל כְּהַכְרָעַת הָרַמ״א שָׁם לְעֵיל בְּסִימָן קנט סָעִיף יד, דְּזֶה בָּזֶה תְּלוּי [הגר״ז וכן משמע בפמ״ג]: (מג) בֵּית־יוֹסֵף: (מד) עַיֵּן בְּבֵית־יוֹסֵף: (מה) וּכְפָרַט דִּלְדַעַת רַשׁ״י וְרִי״ף דְּהַטַּעַם שֶׁאֲסָרוּ בְּחַמֵּי־טְבֶרְיָא הוּא מִפְּנֵי הַחֲמִימוּת [וְגַרַע מִשְּׁאָר חַמֵּי הָאוּר, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶן שְׁעַת הַכְּשֵׁר], שֶׁיֵּשׁ טַעַם זֶה אֲפִלּוּ בִּשְׁאָר מַעְיָנוֹת הַנּוֹבְעִין כְּשֶׁהֵן חַמִּין, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בב״י: (מו) הֵיכִנוּ אֲפִלּוּ לְדַעַת הַמְחַבֵּר דְּפָסַל לְעֵיל בְּנִשְׁתַּנּוּ מֵחֲמַת עַצְמָן: (מז) וּמִטַּעַם זֶה אֵין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין גַּם־כֵּן בְּמַה שֶׁאֵינוֹ רָאוּי זֶה לִשְׁתִּיַּת בְּהֵמָה, דְּזֶהוּ דַּוְקָא אִם נִתְקַלְקְלוּ הַמַּיִם מִטְּבָעָן עַד שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לִבְהֵמָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה[44]: (מח) דְּרַק בִּנְסְתַּפֵּק אִם יֵשׁ שָׁם כְּשִׁעוּר כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאָסוּר לְכַתְּחִלָּה, דְּהוּא סָפֵק חֻסְרוֹן יְדִיעָה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

מילואים
הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קנט
המשך מעמוד 102

הרשב"א]. וכמו כן לכתחילה יש לסמוך את הנטילה לאכילה [ראה שו"ע לקמן (שם) ובמשנ"ב שם (ס"ק ב ו-ה)].

[משנ"ב ס"ק עז]

פָּחוֹת מִבֶּצֶן שֵׁשׁ, מַשְׁמַע מֵהַפּוֹסְקִים דְּאֵין מוֹעִיל בַּנָּתְנוֹ[75].

75) ולענין חרש ושוטה כתב בשעה"צ (ס"ק סז) שיש לעיין אם מועילה כוונתם. והחזו"א (או"ח סי' כג ס"ק ט) מצדד שמועילה כוונת נותן לחוד אף שהנותן הוא חרש שוטה או קטן.

[ביה"ל ד"ה ולכתחלה יכון]

וְנִרְאֶה דְּטוֹב שֶׁיְּטַפֵּא יָדָיו[76] וכו', וְיוּכַל לְבָרֵךְ[77].

76) וכדי להתחייב כאן בנטילה, דעת הגר"ח קניבסקי (שאלת רב פט"ו תשובה ג) שמספיקה נגיעה במקומות המכוסים, ולא צריך נגיעה בטינוף ממש כמו שכתב המשנ"ב לקמן (סי' קסד ס"ק יג) לענין להתחייב בנטילת ידיים בברכה באמצע הסעודה, שזהו רק כשעשה צרכיו או נגע במקום מטונף ממש.

77) וכן בליל הסדר לאחר שנטל ידיו לכרפס ומגיע לאכילת המצה, שכתב השו"ע לקמן (סי' תעה ס"א) שיטול ידיו ויברך, כתב בביה"ל שם (ד"ה יטול ידיו) שינהג כן אף כשברור לו ששימר ידיו בטהרה מעת הנטילה הראשונה, מחמת המובא בשו"ע לעיל (סי' קנח ס"ז) שהנוטל ידיו לדבר שטיבולו במשקה, ובא לאכול אחר כך לחם צריך ליטול שנית בלא ברכה [והטעם ביאר במשנ"ב שם (ס"ק כח) שיש לחשוש לדעות הפוסקים שאין צריך ליטול לדבר שטיבולו במשקה, ואם כן נטילתו הראשונה אינה נטילה מחויבת, ולדעת הרשב"א אינו יוצא בנטילה זו]. אך הוסיף הביה"ל, שהנכון שבאפן זה יטמא את ידיו קודם הנטילה כדי שיוכל לברך.

והטעם שאינו נחשב 'גורם ברכה שאינה צריכה' [שמטמא את ידיו כדי להתחייב בברכה], כתב בביה"ל לעיל (סי' כה ס"ה ד"ה וטוב) שהמחייב את עצמו בברכה כדי לצאת ידי הספק, אינו בכלל 'גורם ברכה שאינה צריכה', שהרי מוכרח לעשות כן. אמנם במשנ"ב לעיל (סי' ח ס"ק מב) כתב לענין מי שלן בטליתו בלילה שיש מחלוקת בפוסקים אם יכול לברך עליה בבוקר, וספק ברכות להקל, שאין נכון לפשטה על דעת שלא ללובשה תכף ואז כשיחזור וילבשנה יהיה חייב לברך, משום שהיא ברכה שאינה צריכה לדעת הפוטרים. וראה מה שכתבנו לעיל סי' ח שם.

וכעצת הביה"ל, נהגו כמה גדולי ישראל שתמיד לפני נטילתם לסעודה, היו מטמאים את ידיהם בנעליים וכדו', כיון שהיו רגילים לפני כל תפילה או ביציאתם מבית הכסא ליטול ידיהם כדין, ואם כן לדעת הרא"ה וסיעתו אין ידיהם צריכות כלל נטילה, וחששו לברכה לבטלה (תשובות והנהגות ח"א סי' קעב).

הִלְכוֹת נְטִילַת יָדַיִם סִימָן קם
המשך מעמוד נג

מקיים את מצות סוכה [ואם כן גם לענין מים פסולים, הרי אין בהם איסור מצד עצמם אלא שהנטל ידיו במים פסולים לא קיים את מצות הנטילה].

29) ודעת החזו"א (או"ח סי' כב ס"ק יא), שלהלכה מים פסולים אין משלימים לרביעית אפילו אם רוב המים כשרים, שלעולם צריך רביעית מים כשרים.

30) אכן אם נשפכו מים ששתה מהם כלב או שאר מים מאוסים, לתוך מים כשרים, כתב הכף החיים (ס"ק כח) שכל תערובת המים נפסלה לשתייה, שהרי עכשיו כל המים מאוסים לשתייה [וכן מוכח מדברי החזו"א הנ"ל].

[משנ"ב ס"ק כד]

כֵּיוָן שֶׁהָיוּ שְׁאוּבִין מִתְּחִלָּה מְלָאכָה פּוֹסֶלֶת[31].

31) ואף מים שנפסלו מחמת שעשה בהם מלאכה בתלוש, אם לאחר מכן נתנם בקרקע וחיברם למקוה כשר והכשירם לטבילת כל הגוף, כתב החזו"א (או"ח סי' כב ס"ק ז) שכשרים גם לנטילת ידים, שאין לחלק בין טבילת הגוף לנטילת ידים כמו שמובא בגמ' (חולין קו, א) לגבי חמי טבריה 'השתא גופו טובל בהם ידיו מבעיא' [נראה שכוונתו שכשרים לטבילת ידים, שהרי ביחס לנטילה בכלי מבואר בגמ' שם, שאף על פי שחמי טבריה כשרים לטבילת הגוף, פסולים הם לנטילה בכלי. ולענין הברכה ראה מה שהבאנו להלן ס"ק כח].

[משנ"ב ס"ק כז]

וְיֵשׁ מַחְמִירִין בְּיָד סוֹלֶדֶת בָּהֶם[32].

32) אכן לענין עפר וטיט שהתערבו במים, כתב לעיל (ס"ק ג) שאינם פוסלים מדין שינוי מראה כיון שלבסוף לאחר שישהו אותם דרכם לצול [ומדוע לא נאמר כן אף לגבי מים חמים שכשישהו אותם דרכם להצטנן. ואפשר שבעפר וטיט מה שדרכם לצול לאחר זמן, מגלה שהשינוי מראה אינו בעצם המים אלא רק מחמת ערבוב העפר והטיט בהם, מה שאין כן במים חמים שודאי שכעת המים עצמם חמים].

[משנ"ב שם]

אִם הָיוּ חַמִּין מִתְּחִלָּה וְנִצְטַנְּנוּ וְנַעֲשׂוּ פּוּשְׁרִין, גַּם כֵּן מַהֲרִי[33].

33) אכן לפי מה שמצדד החזו"א (הובא לעיל ס"ק ה) שמים שנפסלו מדין שינוי מראה וחזרו לברייתם לא חזרו לכשרותם, כתב השונה הלכות (סי"ז) שצריך עיון בדין זה [אמנם בשו"ת רבבות אפרים (ח"ו סי' עד) כתב שיש לחלק, שרק בשינוי מראה שזהו פסול בעצם המים כתב החזו"א שחל תורת דיחוי על המים, אבל במים שהתחממו שאינם פסולים בעצם שהרי כשרים הם לטבילה, אלא שהתקנה ליטול ידים נאמרה במים שאפשר להשתכשך בהם ומים חמים אינם כאלו, לכן בהם לא שייך פסול דיחוי. אכן בשעה"צ (ס"ק לח) הביא בשם הפמ"ג שלדעת רש"י מים חמים נתבטלו מתורת מים ויש לפוסלם גם לאחר שנצטננו].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com